

Uppgift 1.

3 p.

- likheter: världsreligioner som kommit till i Indien, en cyklisk tidsuppfattning, reflekterar över förhållandet mellan en världssjäl och individens själ, återfödelse/själavandring, karmas lag
- olikheter: heliga texter i vardera religionen, centralgestalter, kastväsendet och en allmän mångfald i hinduismen, uppfattningen att det inte finns någon själ och en mer filosofisk uppfattning om upplysning och lidande i buddismen (alla dessa behövs inte för tre poäng, det räcker med fakta och riktiga prioriteringar)

5–6 p.

- en mer detaljerad framställning av likheter och olikheter, skillnad i tillkomsttid, en närmare analys av den buddistiska läran, olikheter i nutida utbredning
- ett högklassigt svar kan vara uppbyggt på olika sätt, det väsentliga är ett stabilt kunnande oberoende av om det är likheter eller olikheter som framhävs

Uppgift 2.

3 p.

i huvudsak följande:

- Jesu jordiska verksamhet och liknelser har en framträdande plats hos synoptikerna
- en mer teologisk karaktär hos Johannesevangeliet, långa monologer, abstrakta begrepp
- en relativ likhet i skildringarna av lidandeshistorien; det förutsätts dessutom att den studerande kan använda själva begreppet ”synoptisk” på ett korrekt sätt

5–6 p.

- olikhet i teologiska markeringar, t.ex. logos-kristologi och kristologi ”uppifrån” (Joh.), de yttersta tiderna och kristologi ”nedifrån” hos synoptikerna
- den studerande kan textexempel, t.ex. Bergspredikan (Matt. syn.), jag är-satser (Joh.), liknelser från synoptikerna
- omständigheterna kring evangeliernas tillkomst (tid för nedskrivning, tvåkällsteorin) gör ett bra svar ännu bättre, men räcker i sig inte till för mer än kanske 2–3 p.
- ett bra svar kan byggas upp även genom rikligt anförande av korrekta textpartier och genom observationer av karaktären hos syn. respektive Joh.

Uppgift 3.

3 p.

två av följande någorlunda väl utredda:

- maktkampen mellan kejsaren och påven
- maktfördelningsläran: det världsliga och det andliga svärdet
- kyrkans roll som upprätthållare av kultur över folkvandringarna/folkvandringstiden

5–6 p.

- namngivna påvar, kejsare, påvarnas fångenskap i Avignon, vandrigen till Canossa m.m.
- den romerska rätten som grundval för staten (omnämmande av den kanoniska rätten ger plus)
- medeltidens karaktär av enhetskultur, nationaliteterna av ringa betydelse
- gränsöverskridande uppgift: i ett bra svar kopplas religionen samman med Europas historia, att komma ihåg Bysans höjer värdet på svaret

Uppgift 4.

3 p.

- de grundläggande mänskliga rättigheterna i läroböckerna räknas upp: yttrandefrihet, religions- och samvetsfrihet, rätten till liv, frihet och säkerhet. Likställighet, jämställdhet, rätt till arbete, social trygghet, utbildning, vila och fritid osv.
- någon koppling till kristendomen: alla är skapade till Guds avbild, alla har ett människovärde, den gyllene regeln, de tio budorden

5–6 p.

- gruppering och samordning av rättigheterna t.ex. enligt någon princip som finns i läroböckerna: grundläggande fri- och rättigheter och andra (härledda) rättigheter, frihets- och anspråksrättigheter, ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, medborgerliga och politiska rättigheter samt kollektiva rättigheter
- en mer mogen reflektion kring de mänskliga rättigheternas relation till den kristna etiken, till exempel om alla rättigheter påträffas i Bibeln eller om bakgrunden till rättigheterna snarare ligger i en för alla naturlig moraluppfattning. En diskussion av eventuella spänningar mellan den kristna etiken och de mänskliga rättigheterna höjer värdet på svaret, likaså en kritisk granskning av den västerländska karaktären hos de mänskliga rättigheterna.

Uppgift 5.

3 p.

- missionen och arbetet bland utlandsfinländare omnämns, något målområde anges
- insamlingen Gemensamt ansvar eller Kyrkans utlandshjälp beaktas på något sätt (en bra framställning om missionsarbete räcker till för tre poäng)

5–6 p.

- en närmare analys av målområden för verksamheten, t.ex. arbetet bland utlandsfinländare i Amerika, Australien, Sverige, Spanien och Tyskland, missionsarbetet i Afrika och Asien
- en närmare beskrivning av missionsarbetet, t.ex. missionssällskapen som egentliga aktörer i samarbete med kyrkan
- den finska evangelisk-lutherska kyrkans ekumeniska arbete omtalas, t.ex. i Kyrkornas världsråd eller i Lutherska världsförbundet
- kyrkans biståndsarbete utomlands behandlas närmare, belyses med exempel
- för höga poängtal krävs de flesta av de ovannämnda aspekterna, en mångsidig behandling av ett område (t.ex. missionen) kan i någon mån kompensera

Uppgift 6.

3 p.

- de flesta av de små bilderna i ikonerna namnges och placeras in i julevangeliet

5–6 p.

- övergång till ett mer abstrakt innehåll: Gud blir kött, de heliga människornas position, särskilt Jungfru Marias, behandlas; ikonerna placeras in i ett frälsningshistoriskt sammanhang och i kyrkoåret som helhet. En utredning av själva ikonbegreppet höjer värdet på svaret, men är inte nödvändig.

Uppgift 7.

3 p.

- en inlevelse i den andras situation, med utgångspunkt i människovärde och medmänsklighet
- ett människovärdigt bemötande, näring, hälsovård, begränsad kontakt

5–6 p.

- en koppling till de mänskliga rättigheterna och andra internationella fördrag (det s.k. Genevefördraget ger plus, men är inte nödvändigt)
- en koppling till etiska teorier: gyllene regeln, ömsesidighet/reciprocitet, en mer teoretisk behandling av människovärdet, begreppet krigsförbrytelse
- en koppling till aktuella frågor och historiska exempel ger plus: utlämning av finska krigsfångar i fortsättningskriget, Guantánamo, enskilda staters brott mot internationella fördrag om krigsfångar
- gränsöverskridande uppgift: kopplingar till historia, samhällslära och filosofi krävs för de högsta poängtalerna
- ett bra svar kan vara uppbyggt på olika sätt, t.ex. genom att vara kopplat till historia eller filosofi

Uppgift 8.

3 p.

- frågan är rätt förstådd och den ska gärna vara belyst med något enkelt exempel, såsom musiken inom missionen: ska folkmusiken i fråga avvisas, tas i bruk sådan som den är eller omarbetas genom att t.ex. förses med ny text. Också en kulturell nyhet, såsom Internet, kan gå an som exempel: avvisa det, fylla det med kristet innehåll, ge anvisningar om de begränsade fördelarna och nackdelarna med nätet?

5–6 p.

- examinanden kan diskutera frågan också på en abstrakt nivå, vid sidan av förståelse och exempel. T.ex. begreppet motkultur, eller resonemang kring frågan om evangeliet för den kristne bort från världen eller på ett nytt sätt in i världen. En naturlig anknytning till mötet mellan religioner eller ideologier höjer värdet på svaret.

Uppgift +9.

3 p.

- examinanden inser att allsmäktighet, godhet och tillåtande av det onda när de framträder tillsammans kan bilda ett filosofisk-teologiskt problem, en teodicé. Det är inte nödvändigt att använda begreppet teodicé, men det ger mervärde. Också "lidandets problem" är korrekt.
- examinanden ger någon förklaring som tar stöd i den kristna gudsbilden, t.ex. "det onda kom i världen med synden" är en sådan, men bättre t.ex. "Gud skapade människorna en fri vilja och tillät därmed även valet av det onda"

5 p. och högre poäng

- svaret formar sig till en presentation av ett filosofiskt problem. Den fria viljan (se ovan) anförs som ett försök till lösning. Frågan kan utmynna även i ateism, dvs. eftersom Gud inte skulle tillåta det onda, som ändå finns, så finns det inte någon god Gud.
- att ta in de s.k. icke-valda onda tingen (sjukdomar, naturkatastrofer) i resonemanget ger betydande mervärde. Ett högt poängtal kan även ges för ett svar, där examinanden välgrundat påstår att allt det onda beror på människornas dåliga val.
- ett bra svar kan också vara uppbyggt kring hänvisningar till bibelställen: skapelseberättelsen, Jesu ord om hur sjukdomar inte är självförvållade, Jobs bok osv.
- gränsöverskridande uppgift: för de högsta poängtalerna krävs som regel att filosofin på ett eller annat sätt beaktas

Uppgift +10.**3 p.**

- något slags skildring av lärorna om döden, t.ex. frånvaro av den för Österns religioner typiska återfödelsen, i alla religioner någon form av tro på ett liv efter detta
- begreppet martyrskap har förståtts, en detaljerad utredning av martyrskap om grundläggande modell för den egna döden kan ge 3-6 poäng

5 p. och högre poäng

- en mer detaljerad behandling av lärorna om döden, t.ex. begravnings seder. En mer "jordisk" karaktär hos judendomen är en riktig tolkning.
- hedrandet av martyrer speciellt i kristendomen (en differentiering av ortodoxi och katolicism höjer värdet på svaret) och i islam
- noterandet av det unika med det egna livet och de etiska frågor som följer därav, t.ex. plikten att förbli vid liv i svåra förhållanden
- en insikt att martyrskap på något sätt hör samman med speciellt kristendomen och islam, i mindre grad med judendomen. Resonemang kring de goda och dåliga sidorna med tanken om martyrskap ger plus.
- noterande av olikheter mellan religionerna är en förtjänst närmast i de fall där det finns rikligt med faktakunskap och olikheterna inte överdrivs. Påståenden i stil med "muslimer vill speciellt gärna bli martyrer" kan försvaga ett svar, om svaret inte motiveras och relateras till andra fakta.
- ett utmärkt svar kan vara uppbyggt på flera sätt, bara det innehåller tillräckligt med fakta. Att citera de heliga böckerna höjer värdet på svaret.